

กรม การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เตรียมถอดบทเรียน รวบรวมองค์ความรู้ “ดอกเส้น” ภูมิปัญญาบรรพบุรุษ มหิศจรรยแห่งภูมิปัญญาล้านนา เพื่อการพัฒนากระบวนการรับรองหมอพื้นบ้านด้านการดอกเส้น

นพ.เกียรติภูมิ วงศ์รจิต อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กล่าวว่า โครงการพัฒนากระบวนการรับรองหมอพื้นบ้านด้านการนวดดอกเส้น ว่าการแพทย์พื้นบ้านล้านนา เป็นระบบการแพทย์พื้นบ้านของคนไทย ในภาคเหนือตอนบน ที่ยังคงมีการใช้และดำรงอยู่จนถึงปัจจุบัน เชื่อมโยงสัมพันธ์กับวิถีชีวิต จิตวิญญาณ

‘หมอดอกเส้น’ ภูมิปัญญาทรงคุณค่าล้านนา

มิได้แปลกแยกจากธรรมชาติและสิ่งเหนือธรรมชาติ แม้ยุคสมัยจะเปลี่ยนไปเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ แต่ชาวล้านนาส่วนใหญ่ยังคงยึดถือปฏิบัติและรู้จักที่จะเลือกรับวัฒนธรรมมาประยุกต์ให้เข้ากับวิถีชีวิตของตนได้อย่างสอดคล้องและเหมาะสม เราจึงเห็นการใช้ยาสมุนไพรควบคู่ไปกับการใช้ยาแผนปัจจุบัน

การดอกเส้น เป็นภูมิปัญญาการแพทย์พื้นบ้านล้านนา ซึ่งต้องกระทำโดยผู้เชี่ยวชาญ คนภาคเหนือ

นพ.เกียรติภูมิ วงศ์รจิต

เรียกว่า “หมอเมือง” เป็นการสืบทอดภูมิปัญญาจากรุ่นสู่รุ่น ก่อนการดอกเส้นรักษา จะต้องมีการตรวจร่างกายวินิจฉัยอาการที่คนไข้เป็นในเบื้องต้นก่อนเริ่มรักษาด้วยการดอกเส้น การนวดดอกเส้นจะดอกตามเส้นประธานสิบ โดยมีการทาน้ำมันงาหุงกับवानสมุนไพรต่าง ๆ ตามแนวเส้นพร้อมเป่ามนต์เพื่อเพิ่มสัมฤทธิ์ผล การรักษาทั้งอัมพฤกษ์ อัมพาต กระตุกทับเส้น เส้นเอ็นตึงปวดข้อเข่า

ผู้ที่ดอกเส้นจะดอกไปตามร่องกล้ามเนื้อและเส้นเอ็นและตามแนวกระดูก ผู้ที่ดอกจะระมัดระวังไม่ให้โดนกระดูกโดยตรง จำเป็นจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความชำนาญ การดอกจะไปกระตุ้นในจุดที่เป็นปัญหาปวดเมื่อยเนื่องจากเส้นเอ็นและกล้ามเนื้อช่วยให้อาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อดีขึ้น

นพ.เกียรติภูมิ กล่าวต่อว่า ความรู้ดังกล่าวส่วนใหญ่เป็นความรู้และประสบการณ์ในตัวหมอเมือง (Tacit knowledge) วิทยาลัยการแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์ทางเลือก มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ได้ศึกษาและวิจัยองค์ความรู้ชุดที่ สถานการแพทย์แผนไทยประยุกต์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ร่วมกับการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข ได้บันทึกความรู้การดอกเส้นของหมออินสม สิทธิตัน มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จ.เชียงราย ได้รวบรวมความรู้หมอพื้นบ้าน 8 จังหวัด ภาคเหนือตอนบนไว้ 200 คน สาขาวิชาการแพทย์แผนไทยประยุกต์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้รวบรวมองค์ความรู้หมอเมือง จ.ลำพูน จำนวน 80 คน ซึ่งเป็นต้นทุนที่ดีของความร่วมมือที่จะสามารถรับรองหมอพื้นบ้านได้

การดอกเส้นในปัจจุบันได้รับความนิยมกันอย่างแพร่หลายทั้งโรงพยาบาล สถานพยาบาล สปา ร้านนวด หลายแห่ง ใช้การดอกเส้นเป็นหนึ่งในบริการถึงแม้การดอกเส้นจะเป็นการบำบัดที่ได้ผลที่ดีเยี่ยมแต่ผู้ที่ไม่ใช่บริการ ขอแนะนำให้เลือกใช้ในสถานบริการที่มีใบอนุญาตในการเปิดให้บริการจากสาธารณสุขอย่างถูกต้อง